

Het kwaad in de wereld

Waarom is er het kwade in de wereld? Waarom is er oorlog en geweld, moord en doodslag? Waarom al die hebzucht en die haat? Het is een vraag waar religies en spirituele tradities door de eeuwen heen mee geworsteld hebben. Als er een God is die almachtig is, hoe kan Hij dit allemaal toestaan, hoe kan Hij dit allemaal laten gebeuren? De oplossingen die gegeven zijn, zijn niet echt voldoende om de vraag bevredigend te beantwoorden. Misschien is er een duivel, een satan, maar is God dan nog almachtig? Misschien is er een zondeval of een erfzonde, maar wat houdt dat dan precies in?

Toen de Boeddha tot het diepste inzicht kwam wat betreft zijn Ware Natuur, het inzicht over dat wat ongeboren is, niet gemaakt, niet samengesteld is, had Hij het gevoel dat Hij ontwaakte. Dat is ook wat het woord 'Boeddha' betekent, de Ontwaakte. Hij had het gevoel dat Hij ontwaakte uit een droom waarin Hij in onwetendheid had geleefd, voortgedreven door de impulsen, de gewoontes, het gebrek aan inzicht. En Hij keek om zich heen en had het gevoel dat de niet-ontwaakten leken op slaapwandelaars. Ze deden dingen maar hadden geen besef van wat ze eigenlijk deden. In zekere zin worden die woorden gereflecteerd door Jezus aan het kruis: "God vergeef hen want ze weten niet wat ze doen", diegenen die hem hadden gekruisigd.

Het is onwetendheid over dat aspect van onszelf dat vormloos is, waardoor we zo gericht zijn op de vorm, – en op de vorm van onszelf –, dat we er eindeloos over kunnen twisten. Want vormen lijken apart te staan, niet verbonden, geen eenheid te vormen. Wanneer we tot inzicht komen zien we dat onze Ware Natuur een is die gedeeld wordt door alle levende wezens. We zeggen allemaal zo makkelijk 'ik' en denken dat het 'ik' refereert aan een vorm, maar is het niet de 'ik' die de vorm waarneemt en ervaart? Die de vorm ziet veranderen, die de vorm ziet verouderen, bijvoorbeeld je lichaam. En kijk maar naar je gedachten en emoties, zelfs je overtuigingen. Is er iets stabiel in deze wereld, is er een vorm die stabiel is in deze wereld? Zelfs de hoogste bergen zijn maar tijdelijk. En wie neemt dat waar? Ik! En wat is dat 'ik'? Wat is dat 'ik' bij de ander, wat is dat 'ik' bij een dier? Het is dat ongedeelde ene bewustzijn waar we allemaal deel van zijn. En wanneer we tot dit inzicht komen kunnen we de ander niet meer schaden want de ander schaden is onszelf schaden, is het geheel schaden.

Dat betekent niet dat de wereld opeens heel eenvoudig wordt, de wereld waarin we leven. Ook met dit inzicht hebben we nog altijd vorm. Dus de wereld blijft complex. Er blijft het spel gaande van belangen en het afwegen, maar we kunnen dat doen zonder teveel schade, teveel onheil aan te richten. We kunnen dat doen met respect en mededogen voor al wat is, al wat leeft. Dus misschien ligt aan de wortel van het kwaad eenvoudigweg het ontbreken van inzicht in wie en wat we waarlijk zijn.

Tot dit inzicht komen is een bijdrage die we kunnen leveren aan deze wereld, aan het heilzame in deze wereld. En natuurlijk plukken wij daar ook deels de vruchten van: de vrede, de lichte glimlach in het hart, het vermogen om met de moeilijkheden, de spanningen en het verdriet

in de wereld om te gaan. Dus zit, verzacht en ontspan. Keer de blik naar binnen zoals Zenmeester Dōgen zegt. Ga voorbij de vormen die zich elk moment aan je aandienen. Zie wie jij waarlijk ten diepste bent: het Ene waarmee jij de vormen kent, je eigen vorm en die van anderen. Laat jezelf tot inzicht komen en dan word je, zoals de Boeddha zegt, een licht voor jezelf en een licht in deze wereld.

* * * * *

Eerw. Baldwin Schreurs
Zondag 6 oktober 2024